

Ilmasto- ja energiatavoitteet

Tästä on kyse

EU:n ilmastopolitiikka nojaa voimakkaasti ylätasolla asetettuihin ilmasto ja energiatavoitteisiin. Nykyinen kasvihuonekaasujen 55 prosentin vähennystavoite vuoteen 2030 mennessä pohjautuu vuoden 2020 ilmastolakiin. Käytännössä ylätason tavoite jaetaan päästökaupparektorin, taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin tavoitteisiin. Lisäksi muun muassa energiatehokkuudelle, uusiutvalle energialle ja polttoaineille on asetettu omia tavoitteita.

Komissio julkaisi helmikuussa 2024 tiedonannon, jossa ehdotetaan -90 % ilmastotavoitetta vuodelle 2040. Avaus oli odotetusti kunnianhimoinen, mutta linjassa hyvin myös teollisuuden tavoitteiden kanssa. Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, ja työ kohti tavoitetta on jo käynnissä.

Komissio julkaisi samaan aikaan myös toisen tiedonannon teollisesta hiilen käytöstä (ICM), joka käsittelee hiilen roolia ja erityisesti hiilidioksidin talteen ottoa 2040 ilmastokehikossa. Hiilen kiertojen ja hiilidioksidin talteenoton ja sen varastoinnin sekä hyötykäytön rooli on muutenkin isompi itse 2040 tiedonannossa.

Käytännössä jatkokeskusteluja ilmastotavoitteesta ja halutusta kunnianhimon tasosta käydään muun muassa neuvostossa ja itse tarkempi lainsäädäntötyö menee 2024 kesällä valittavalle parlamentille ja samassa yhteydessä valittavalle komissiolle.

Jäsenmaiden välillä on ollut havaittavissa merkittäviä eroja keinoista, joilla päästöjä on lähdetty vähentämään. Hyvä esimerkki tästä on ydinvoima, joka on jakanut mielipiteitä voimakkaasti, etenkin Saksan ja Ranskan välillä. Lisäksi jäsenmaiden tavoitteiden asetannan välillä on merkittäviä eroja.

EU:n ilmastopolitiikka ja tavoitteet ovat kunnianhimoisia globaalissa vertailussa. Tästä syystä myös hiilivuotosuojauus on ollut merkittävä keskustelunaihe EU:ssa, sillä tiukentunut ilmastopolitiikka saattaa myös johtaa tuotannon siirtymisen EU:n ulkopuolelle.

Kemianteollisuuden tavoite

Kemianteollisuus ry suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kunnianhimoisiin energia- ja ilmastotavoitteisiin, mutta niiden tärkeä edellytys on riittävä hiilivuotosuojauus sekä vihreää siirtymää edistävä toimintaympäristö, ja sitä tukevat poliittiset toimet. Vihreä siirtymä tarkoittaa sähköistymistä, vetytaloutta ja uusia raaka-ainelähteitä, jotka vaativat energiaa ja erityisesti puhdasta, toimitusvakaata ja hinnaltaan kilpailukykyistä sähköä. Teollisuuden kilpailukyky ja investoinnit siirtymään kohti hiilineutraaliutta on turvattava.

On hyvä, että komissio keskittyy vuoden 2040 tavoitteiden asettamiseen eikä esimerkiksi avaa 2030 tavoitteita. Hiilen kiertojen merkityksen tunnistaminen nykyistä paremmin on myös oikean suuntaista kehitystä.

Mikäli nykyistä lainsäädäntöä avataan, niin muun muassa seuraavien kohtien korjaaminen on suositeltavaa:

- Energiatehokkuusdirektiivin toteuttamisessa olisi tärkeää varmistaa puhtaan energian riittävä saatavuus ja tehokas käyttö ja nykyisestä käyttökatoista tulisi luopua.
- Energiaverodirektiivissä tulee taata teollisuuden kilpailukyky ja erityisesti sähkön, vedyn ja ilmastoystävällisten polttoaineiden reilu verokohtelu.
- Lainsäädäntökehikon tulisi muutenkin suosia vetytalouden kehittymistä ja huomioida vihreä vety sekä muut päästöttömät vedyn tuotantotavat. Lisäksi teollisuuden sivutuotteena syntyvän vedyn tulee olla hyväksyttävää ja uusiutuvaksi rinnastettavaa.
- Ydinvoima tulee tunnistaa aikaisempaa paremmin ja hyväksyä keskeiseksi ilmastoystävälliseksi energiamuodoksi
- Päästökauppadirektiivin ja hiilirajamekanismin tulee taata riittävä investointivuoto ja hiilivuotosuojauksen vientiteollisuudelle. Nykyinen hiilirajamekanismi on käytännössä heikentänyt viennin suojaa.
- Päästökauppakompensaation valtiontukisääntö tulisi tarkistaa ja laajentaa kattamaan paremmin sähköintensiivistä kemianteollisuutta.

Kemianteollisuus ei usko uuden polttoaineiden jakelijoita koskevan päästökaupan tuovan haluttua vaikutusta liikenteeseen. Kemianteollisuus kannattaa selkeää ja pitkäjänteistä liikenteen päästöohjausta ja se toteutuu parhaiten taakanjakosektorilla jakeluvaiheen kautta. Samalla on kuitenkin huolehdittava, että teollisuuden sekä sen kuljetusten kilpailukyky säilytetään karsimalla liikenteeseen kohdistuvia päällekkäisiä veroja ja maksuja?

Kemianteollisuudelle on myös tärkeää, että ilmastopolitiikka edistää tulevaisuuden raaka-aineratkaisuja ja etenkin erilaisia hiilen kiertoja. Asiaa on eritelty tarkemmin kemianteollisuuden ICM-onepagerissa.